

Idrijska čipka postala prva slovenska geografska označba za obrtne izdelke, registrirana na ravni EU

29.5.2026 - | gov.si

Idrijska čipka je postala prva slovenska geografska označba obrtnih in industrijskih izdelkov, registrirana na ravni Evropske unije. Registracija zagotavlja enotno varstvo v vseh državah članicah Evropske unije ter potrjuje tesno povezanost izdelka z lokalnim znanjem, tradicijo in kakovostjo.

Evropski urad za intelektualno lastnino (European Union Intellectual Property Office - EUIPO) je 28. maja 2026 registriral Idrijsko čipko kot prvo slovensko geografsko označbo obrtnih in industrijskih izdelkov na ravni Evropske unije (EU). Gre tudi za eno prvih registracij v okviru novega evropskega sistema zaščite geografskih označb obrtnih in industrijskih izdelkov, ki proizvajalcem prvič omogoča enotno varstvo na celotnem notranjem trgu EU.

Registracija na ravni EU predstavlja pomemben mejnik za slovensko kulturno dediščino, Idrijo ter razvoj sistema zaščite geografskih označb obrtnih in industrijskih izdelkov v Evropski uniji. Potrjuje, da kakovost, ugled in posebne značilnosti izdelka izhajajo iz njegovega geografskega izvora, tradicionalnih tehnik izdelave ter znanja, ki se na Idrijskem ohranja in prenaša iz roda v rod.

Od nacionalnega varstva do zaščite na ravni EU

Idrijska čipka je bila v Sloveniji kot geografska označba registrirana že leta 2000. Od takrat je bilo izdanih več kot 350 dovoljenj za uporabo te geografske označbe.

Pridobitev zaščite na ravni EU je rezultat dolgoletnega sodelovanja številnih posameznikov in organizacij. Posebno vlogo imajo klekljarice in klekljarji, ki ohranjajo tradicijo izdelave čipke, ter Čipkarska šola Idrija, ki že več kot 150 let neprekinjeno skrbi za prenos znanja na nove generacije.

K uspešni zaščiti je pomembno prispevala tudi Občina Idrija, ki je leta 2000 ustanovila Odbor za označbo porekla Idrijske čipke in vse od takrat podpira njegovo delovanje. V odboru so skozi leta sodelovali strokovnjaki s področij klekljanja, etnologije in trgovine s čipkami, ki so skupaj z Uradom Republike Slovenije za intelektualno lastnino vodili postopke zaščite na nacionalni in evropski ravni.

Nova evropska ureditev prinaša enotno zaščito

Nova evropska ureditev o zaščiti geografskih označb obrtnih in industrijskih izdelkov, ki se uporablja od 1. decembra 2025, prvič uvaja enoten sistem zaščite za tovrstne izdelke na ravni Evropske unije. Do zdaj so bili na ravni EU s posebnimi sistemi geografskih označb zaščiteni predvsem kmetijski proizvodi, živila, vina in žgane pijače, za obrtne in industrijske izdelke pa primerljiv sistem ni obstajal.

Nova ureditev proizvajalcem prinaša večjo pravno varnost, učinkovitejše varstvo pred ponarejanjem in zlorabami ter lažje uveljavljanje pravic na enotnem evropskem trgu. Hkrati krepi prepoznavnost izdelkov, katerih kakovost, ugled ali druge značilnosti temeljijo na povezanosti z lokalnim okoljem, tradicijo in znanjem.

Pomembna novost je tudi mednarodni vidik zaščite. Nova ureditev proizvajalcem omogoča uporabo mednarodnega sistema zaščite po Ženevskem aktu Lizbonskega sporazuma o označbah porekla in geografskih označbah, kar odpira dodatne možnosti za mednarodno prepoznavnost in učinkovitejše varstvo tradicionalnih evropskih izdelkov tudi zunaj Evropske unije.

Priložnost tudi za druge slovenske izdelke

Geografske označbe obrtnih in industrijskih izdelkov niso zgolj oblika pravnega varstva, temveč tudi pomembno razvojno orodje za krepitev lokalnega gospodarstva, ohranjanje tradicionalnih znanj in ustvarjanje višje dodane vrednosti.

V Sloveniji je poleg Idrijske čipke registrirana tudi geografska označba Ribniška suha roba, za katero že potekajo pripravljalne aktivnosti za registracijo na ravni EU.

Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino spodbuja proizvajalce izdelkov, katerih kakovost, ugled ali druge značilnosti izhajajo iz povezanosti z določenim geografskim območjem, da razmislijo o vključitvi v novi sistem. Uspešna geografska označba namreč temelji na sodelovanju proizvajalcev, skupnih standardih kakovosti ter dolgoročnem razvoju in promociji izdelka.

Postopek brez pristojbin

Niti Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino niti Urad Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO) za registracijo geografskih označb obrtnih in industrijskih izdelkov trenutno ne zaračunavata pristojbin.

Prijavitelji morajo največ pozornosti nameniti pripravi specifikacije izdelka, dokazovanju povezave med izdelkom in geografskim območjem ter usklajevanju med proizvajalci. Prav sodelovanje proizvajalcev, skupno upravljanje kakovosti in dolgoročna zavezanost k ohranjanju standardov so ključni pogoji za uspešno in trajnostno geografsko označbo.

<https://www.gov.si/novice/2026-05-29-idrijska-cipka-postala-prva-slovenska-geografska-oznacba-za-o-brtne-izdelke-registrirana-na-ravni-eu>